

EGYKE HELYETT KIVÁNDORLÁS

A magyarországi új társadalomkutató nemzedék megállapította a magyar nemzet antropológiai pusztulását, s — ennek főokaként az egykét jelölik meg, illetve a biológiai tényezők hirtelen való elerőtlenedését. Szerintük a biológiai tényezőknek nagy mértékben való elvesztettsége a többi népközösségi tényezőknek is lassú sorvadását vonhatja maga után; már pedig, ha a népközösségi tényezők pusztulásnak indulnak, akkor világosan és természetszerűen következik a szociológiai tétel: az alap megbomlásával halálra vannak ítélve az összes nemzeti tényezők, illetve az egész nemzeti életközösség.

Az egyke okát társadalmunk kutatói szociális okokra vezetik vissza; a történelem folyamán helytelenül véghezvitt jobbágyfelszabadítás, a birtokmegosztás, stb. Az okok természetesen tájanként változnak. Egyet azonban leszögezhetünk és teljes joggal megállapíthatunk, mert a rész-okokból is csak ezt következtethetjük a magyar táj minden sarkában: *az egykének végső oka a földhiány.*

Kutatásaink területén¹ nem fordul elő egykézés. A nép előtt ismeretlen fogalom. *Itt az egykét egy szűkségszerűségében magát igazolni látszó, de eredményében, ha nem is ugyanazt a pusztulást jelentő, mégis alattomos erőbomlasztást végző folyamat: kivándorlás helyettesíti.*

A dunántúli Ormánság gondoskodik jóelőre arról, hogy a családi birtok ne aprózódjék szét a családtagok között; ösztönös, de az erkölcsi igazolást kizáró módszerével hathatósan biztosítja a családtagok kettős, esetleg hármas (egy gyermek) létszámát. *Ez a föld tiltó parancsa a paraszt kozmikus ösztönén keresztül.* A háromszéki egységterületen a székelységnek a társadalmi bajokkal szembeni ösztönös reakciója egy pillanattal később történik: itt nem előzetesen gondoskodnak a családi birtoknak lehetőleg olyan épségben való tartásáról, hogy az a megélhetést viszonylagosan biztosítsa, hanem — utólag. Az erkölcsi bomlás nem következik be, mint a Dunántúlon: a magzat megszületik, sőt a család hamarosan hét-tíz tagura szaporodik. A biológiai pusztulás csak ezután jelentkezik: egy *természetes* és egy *reakciós* formában. Előbbi: a családtagok hirtelen felszaporodásának és ezzel szemben a családi birtok életfentartó erejének csökkenésével beálló *gyermekhalandóság*. Utóbbi: a családi birtok *minimális megosztása a családtagok között és így, mivel az életfentartást nem biztosítja a föld, jelentkezik a kivándorlási folyamat. Jelenség:*

¹ Háromszék megye északnyugati sarka; tizenkilenc székely falu.

a növekvő családdal szemben a családi birtok fogyó életfenntartó ereje. **Eredmény: növekvő családi nyomor — fogyó családi létszám; növekvő falunyomor — fogyó falulélekszám.** A családi nyomor egészségtelen lakásviszonyokat és rosszultápláltságot jelent. Ez a két tényező pedig a gyermekhalandóság okozója. Azok pedig, akik életben maradnak, ösztönösen kitornek a családi nyomor fojtó gyűrűjéből; ha a mellékkereseti lehetőség sem biztató, megindulnak Erdély és az Ókirályság városnegyedei felé.

Bizonyságtételül álljon itt egy felsőháromszékmegyei község népmozgalmi adatsora.

A falu neve: Torja. Lakosságának száma a legutóbbi népszámlálás adatai szerint: 4339 lélekszám. A birtokosok legnagyobb része törpebirtokos (4—5 holdas gazda), akik életfenntartásukat a kevés jövedelmet hozó föld mellett mellékkeresettel biztosítják (erdő-kitermelés).

Ha összevetjük a lakosság számát a birtokmennyiséggel (egy emberre másfélholdnyi földterület sem jut egészen) és tekintetbe vesszük a többgyermekes családok meglehetősen nagy számát és a születések állandóan emelkedő irányát, nagyon meggondolkoztató eredményeket kapunk.

A torjai családok osztályozása az élő gyermekek száma után

A házasság tartama	Az élve született gyermekek száma													A családok száma	
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		13
0—5	30	41	25	5	3	2	1	—	—	—	—	—	—	—	71
6—10	20	29	35	40	15	12	10	3	2	2	1	—	—	—	169
11—15	8	17	20	31	28	21	19	12	9	9	3	1	—	—	178
16—20	3	5	10	12	12	15	20	20	12	3	2	2	—	—	116
21—26	2	2	9	8	7	11	16	21	17	13	6	4	—	—	115
26-on felül	5	3	12	17	26	13	31	36	23	21	29	13	12	5	246
Összesen	68	97	111	113	91	74	97	92	63	48	41	20	12	5	895

A táblázat igazolja a torjai többgyermekes családok nagy számát. Érdekes az is, hogy a többgyermekes családok éppen a napszámos és földnélküli rétegekben fordulnak elő;

**Az élve született gyermekek számára Torján
a családi vagyonhoz viszonyítva**

Vagyon	A házasságtartama	A SZÜLETETT GYERMEKEK SZÁMA													
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
0—1 hold	20 felül	10	3	8	7	9	12	17	16	13	7	6	7	3	1
	20 alul	11	13	9	5	19	20	16	13	9	3	2	1	—	—
1—10 hold	20 felül	13	10	26	20	17	20	21	16	12	12	5	3	1	2
	20 alul	9	13	29	21	15	13	22	11	11	13	9	6	2	2
10 h felül	20 felül	7	10	11	9	6	7	5	10	5	4	1	—	—	—
	20 alul	5	9	7	7	6	5	4	8	2	2	—	—	—	—

Az életképes családok nagy száma a természetes szaporulat növekvő számsorát indokolja:

ÉV	Születések	Halálozások	Természetes szaporulat
	a b s z o l u t s z á m a		
1928	46	38	8
1929	52	43	9
1930	49	37	12
1931	55	40	15
1932	47	35	12
1933	60	45	15
1934	63	46	17
1935	65	49	16
1936	63	43	20
1937	66	45	21
1928-1937	566	421	145

A népszaporulat állandó növekvése és a birtokmegosztás fordított arányban áll. Ennek következtében „népfölösleg” áll be, mely természetesen utakat keres magának más földrajzi területek felé. A kivándorlások dinamikájának erővonalai főképp az Ókirályság városai (Bukarest, Galac, Braila, Konstanca) és Transylvánia ipari központjai felé irányulnak (Brassó, Segesvár, Medgyes, Kolozsvár).

**A kivándoroltak száma Torján
az utolsó tíz esztendő alatt (1927–1937)**

ÉLETKOR	1927-1933	1933-1937	1927-1933	1933-1937	Összesen
	FÉRFI		NŐ		
0—15....	—	2	1	—	3
16—20....	1	7	—	5	13
21—25....	2	9	1	2	14
26—30 ..	3	22	4	14	43
31—40....	2	28	3	15	48
41—50....	3	21	2	12	38
51—60....	4	14	1	9	28
60-on felül	1	2	—	1	4
Összesen ..	16	105	12	58	191

A táblázatból láthatjuk, hogy a kivándorlók nagyobb része 26—30, 31—40 év között van, tehát javakorabeli, kereső férfiak. A táblázat azt is mutatja, hogy az utolsó négy évtől a kivándorlók száma feltűnően növekvő irányu. S ha sorsukat kutatjuk, megállapíthatjuk, hogy a kivándorlók többsége szolgai, munkás sorsra jut s tekintélyes tömegük nemzetiségi és erkölcsi szempontból is veszélyben forog.

A kivándoroltak sorsa (1927–1937)

FOGLALKOZÁS	Háromszék- megye		Transyl- vania		Ó- kírályság	
	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő
Földműves	12	16	5	7	—	—
Szolga, munkás..	3	2	17	8	67	35
Szab. foglalkozásu	2	1	2	—	9	4
Más	—	—	—	—	7	3
Összesen.....	17	19	24	15	83	42

Fontos a kivándorlási rajok erővonalainak felmérése felől gondolkozni, hiszen az ókírályságbeli magyar települések maholnap nemzetpolitikai tényezőkké válnak. Németh László jut önkéntelenül is eszünkben: ha a kivándorolt magyarság missziót vállal, nagy munkát végzett — különben elpusztul. S e misszióvállalásának egyelőre semmi jele se mutatkozik; így a kivándorlás, ha nem is hoz antropológiai pusztulást, mégis a nemzet betegségét súlyosbítja.

ILLYÉS ELEMÉR